

WWW.UNILIB.RS

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

БРАНИЧ

ЧАСОПИС ЗА ПРАВНЕ И ДРЖАВНЕ НАУКЕ

ВЛАСНИК
УДРУЖЕЊЕ ЈАВНИХ ПРАВОЗАСТУПНИКА
У СРБИЈИ

УРЕДНИК
МИЛАН СТ. МАРКОВИЋ
ПРАВОЗАСТУПНИК

ГОДИНА V.

БЕОГРАД

ИШТАМПАРИЈА СВЕТОЗАРА НИКОЛИЋА ОБИЛИКА ВЕНАЦ БР. 2.
1898.

ОДБОР УДРУЖЕЊА ЈАВНИХ ПРАВОЗАСТУПНИКА У СРБИЈИ.

Председник:
Милан Ст. Марковић.

Потпредседник:
Никола П. Николић.

Благалник:
Димитрије Тадић.

Пословођа:
Д-р Д. Алкалај.

Одборници:

Алекса Фотић, адв. из Шапца; Влад. Бошковић, адв. из Београда; Влад. Илић, адв. из Лознице; Коста Шпартал, адв. из Београда; Коста Протић, адв. из Лесковца; Љубом. Живковић, адв. из Београда; Милан Миловановић, адв. из Београда; Никола Капетановић, адв. из Београда; Раде Радосављевић, адв. из Ваљева; Сима Костић, адв. из Крагујевца и Стеван Максимовић, адвокат из Пожаревца.

—♦♦♦—

ПОВЕРЕНИЦИ УДРУЖЕЊА.

I. У СРБИЈИ:

Алексинац:	Сава Маринковић, адв.
Ваљево:	Марко Ђуричић, адв.
Врања:	Драгом. Савић, адв.
Г. Милановац:	Коста Борисављевић, адв.
Зајечар:	Михаило Јоцић, адв.
Јагодина:	Драгутин Пејић, адв.
Књажевац:	Сима Клапаревић, адв.
Крагујевац:	Чеда Радовић, адв.
Крушевац:	Богдан Златић, адв.
Лесковац:	Коста Протић, адв.
Лозница:	Влад. Илић, адв.
Неготин:	Иван Павићевић, адв.

Ниш :	Петар Благојевић, адв.
Пирот :	Сава Л. Врачевић, преде. пирот. прв. суда.
Пожаревац :	Стева Максимовић, адв.
Прокупље :	Љуб. Д. Јовановић, судија прокуп. прв. суда.
Смедерево :	Коста Тимотијевић, адв.
Ужиче :	Страхиња Поповић, адв.
Шабац :	Драг. Н. Солдатовић, судија шабач. прв. суда.
Чачак :	Алекса Радуловић, адв.
Ђурија :	Жив. Пандуровић, адв.

II. ВАН СРБИЈЕ:

Д-р Алекс. Љ. Митровић, уредник „Српског Гласа“ у Задру,
за Далмацију :

Миле Дожић, секретар Вел. Суда на Цетињу, за Црну-Гору;

Д-р Влад. Чобанић, одвјетник у Митровици, за котаре: ми-
тровачки, шидски и илочки, Сремске жупаније ;

Д-р Гига Авакумовић, одвјетник у Земуну, за котаре, зе-
мунски, ст. пазувски, иришки и румски, Срем. жупаније.

Д-р Милан Гађански, одвјетник у Панчеву, за Панчево,
и околину.

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

В
И
В
Л
И
О
Т
Е
К
А

WWW.UNILIB.RS

САДРЖАЈ.

СТРАНА.

Приступна реч 1

ДРЖАВНЕ НАУКЕ.

Финансија. Статистика.

Из енглеских казнених завода 621
 Неписменост у Белгији 621
 Конверсија јавних дугова. Прев. М. Ст. М. 718. (757. 878. 932)

ПРАВНЕ НАУКЕ.

Историја права. Правни извори. Правни обичаји.

О судовима и суђењу у Србији пре писаних закона. Од
 Ст. Максимовића 105 (161. 234)
 Доказна средства у нашем старом казненем законарству
 Од Ал. С. Јовановића 133. (173. 245)
 О ропству. Историјско-правна разматрања. Од
 А. Антића 411. (452. 493. 529. 553. 637. 679. 752)
 Прилози за суђење у Србији пре писаних закона 569
 Примери старог српског правосуђа. Од Ал. С. Јова-
 новића . . . . . 585—787
     I. Родоскврђење 585
     II. Убиство жене 588
     III. Казна бунтовника 588
     IV. Покушај убиства у одбрани баштине 591
     V. Убиство мужа 593
     VI. Смрт копилета 647
     VII. Мртва шiba 781
 Избор главног кмета у селу Пољани. Од Ал. С. Јовановића 652
 Дочек среског старешине на селу. Од Ал. С. Јовановића 654

Повратак министара на њихов ранији професорски положај на Великој Школи простим указом. Од Д-ра В. Вељковића	4
Дневница, подвозина и селидбина чиновничка	33
Границе судске власти. Поводом једне неправилне прак- тике код нас. Од Жив. М. Перића	37, (69, 143, 213, 285, 361, 445, 740, 798, 839, 902).
Право државних служитеља на накнаду подвозних трош- кова од дојакошњег стана до железничке или паро- бродске станице, и обратно, од ових станица до стана у месту новог одређења. Саопшт. Драгић Павловић	58
Законски предлог о изменама и допунама зак. чл. XXIV. 1885. о увидању задруга о бив. Војној Граници	197
Нешто о поморском ратном праву. Од Мил. Ст. Марковића	331
Приватна својина у поморском рату. Међународно-правна скица. Од М. Ст. М.	500 (561)
Адвокат у Француској. Јавно предавање Јов. Миловановића	513

Грађанско право и законик.

(* обележени чланци су из суднице.)

Може ли деда позаконити унука? Од Драг. Н. Солда- товића	55
Може ли доцнији усмени тестамент да замени ранији писмен? Од Драг. Вељковића	85
* Поверливи наследници не могу утицати на изјаву његову, хоће ли се он наслеђа примити или ће га се одрећи, нити могу за свој рачун виштити изјаву одрицања наследства. (Одлука опште седнице Ка- сационога суда). Саопштио Драгић Павловић	93
* Писац тестамена, ако има услове из §. 443. грађ. зак. може читати завештаоцу тестамент место сведока (О. о. с. К. С.) Саопштио Драгић Павловић.	166
Какав је смисао §. 550. грађ. законика? Од Ил. Ј. Гла- довића	183
Општи имовински законик за Црну Гору	192
Измене и допуне општег имовинског законика за Црну Гору. Од Др. М. Р. Веснића	205
Не постоји усмени тестамент баш и ако су три сведока под заклетвом утврдила вољу тестаторову, ако нема претходне изјаве пет сведока о томе. Од Драг. Вељ- ковића.	231

УНИВЕРЗИТЕТСКА

БИБЛИОТЕКА

- * За важност брачног уговора не тражи се, да један су-
пружник мора имати имање у часу уговарања, но
предмет уговарања може бити и будуће имање, нити
се имање мора поименце означити (О. о. с. К. С.) Саоп-
штио Драгић Павловић 239
- Суштина и значај савесне и несавесне државине. Написао
† Мил. С. Пироћанац 321
- Питање о постојању или важности уговора сасвим је
различно од питања његовог доказа. Од † Мил. С.
Пироћанца 441
- * Залог коју има поверилац на главној ствари, простире
се и на њене доцније прираштаје. Саопштио Ж. С.
Ивковић 538
- * Интерес, и ако исплата истог није на рокове угово-
рена, застарева по §. 928. д. грађ. зак. за три го-
дине (О. о. с. К. С.) Саопштио Ст. Максимовић . . . 565
- * Између оца и синова нема задруге. (О. о. с. К. С.) Са-
општио Драг. Павловић 566
- * Рад предузимача није исто што и рад радника и над-
ничара, те за то на зараду предузимача не може се
применити рок застарелости из §. 926. а. већ §. 930. а.
грађ. зак. (О. о. с. К. С.) Саопштио Ст. Максимовић 618
- Застарелост по грађанском праву. Од Ал. П. Милој-
ковића 631, (714, 862, 923)
- * Постојање брака не може се доказивати сведоцима. Са-
општио Ст. Максимовић 643
- * Повериоци фидејкомисарног наследника не могу тра-
жити наплату из прихода тога имања, кад се он
тога права одриче. Саопштио Ст. Максимовић . . . 727
- * Обвеза повериоца за накнаду штете која произлази из
преноса узабрањених ствари. (Страно правосуђе).
Саопштио Р. Ф. 728
- Законити део наследства. Од Ал. П. Милојковића . . . 746
- * Кад је жена имала и носила накит, онда се сматра, да
је исти после њене смрти остао код мужа, па се овај
по тужби наследника жениних има осудити, да им
тај накит уступи или накнади кад не доказује, да је
тај накит жена са његовим знањем отуђила. §. 768.
грађ. зак. (О. о. с. К. С.) Саопштио Ст. Максимовић 767
- * У колико завешталац може нарушити закони део нас-
леђа мушке деце (§. 477. грађ. зак.) у корист жен-
ске. Саопштио Ж. С. Ивковић 769

- * Унука по сину искључује из наслеђа деловине тетку по оцу. Саопштио Ст. Максимовић 773
- * Где је смеша имања и задружног труда, у случају распре између таквих лица суди се по основима ортаклука (Гл. 27. грађ. зак.). Саопштио Ст. Максимовић . . . 886
- * Кад је једна тражбина интабулисана само на извесном делу имања, које је некада припадало једном сопственику, па се из књига не види, који је тај део, онда, кад има да се подели цена добивена за цело имање, треба ради исплате интаб. тражбина образовати толико маса, колико је у време интабулисања тражбина било сусопственика. (Страно правосуђе). Саопштио Р. Ф. 888

Грађански судски поступак.

- Је ли суд, који је по §. 37. грађ. суде. пост. надлежан за тужбу о обезбеђењу, само са тога основа надлежан и за расправу спора о дугу? Од Рафајила Финца 19
- Да ли општински судови извиђају и суде „просто“ или по „закону“. Од Саве Маринковића 24 (46)
- * Постојање брака у недостатку извода венчаних, може се доказивати сведоцима. Саопштио Драг. Павловић 59
- Разумевање петог одељка допуне §. 471. грађ. суд. пост. Саопштио Ж. С. Ивковић 124
- * Признање учињено пред судијом о пречем праву наплате не вреди, кад се порече, а није учињено у парници пред пленарним судом (Одлука опште седнице Касац. Суда). Саопштио Д. Сечански 195
- * Талија судом општинским потврђена са државином спорног имања, доказ је о праву својине (О. о. с. К. С.) Саопштио Мих. Јоцић 277
- О значају тач. 2. §. 99. грађ. суд. пост. Од Ст. Максимовића 375
- Пропис тач. 4. §. 471. грађ. суд. пост. односи се и на породицу умрлога земљоделца. Од Ж. С. Ивковића 387
- * Продаја непокретног имања, мора се три пута огласити. Саопштио Ст. Максимовић 388

- WWW.UNILIB.RS
- УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА
- * Право на новчано јемство из §. 400. грађ. суд. пост. дужник има само онда, кад редовном парницом докаже, да је услед забране, прибелешке или обуставе стављене пре рока обвезе, претрпео штету (О. о. с. К. С.) Саопштио Ж. С. Ивковић 433
  - * Браћене менице дужнику са писмом повериоца о исплати. доказ је за исплату истих без обзира на поравнање пред судом (О. о. с. К. С.). Саопштио Ст. Максимовић 464
  - * Кад се тужена страна позвала на застарелост тражбине, онда не мора да прими понуђену главну заклетву, јер суд мора узети у оцену застарелост. Саопштио Ст.Максимовић 643
  - * Не може се доказивати сведоцима ни тражбина из наследства преко 200 динара, ако парничари нису у сродничким односима (§. 244. грађ. суд. пост.). (О. о. с. К. С.). Саопштио Драг. Вељковић 722
  - * Тужба нема више основа, кад се уз раскинуће уговора тражи повраћај имања, наплата кирије и заслуга, као следствие тога уговора. (§. 68. грађ. суд. пост.) Саопштио Ст. Максимовић 828
  - * Против решења, којим се изазвани упућује да поднесе тужбу за своје право, нема места жалби по §. 349. грађ. суд. пост., али то ограничење не стоји кад изазивачкој тужби нема места по §. 346. пом. пост. Саопштио Ст. Максимовић 829
  - * Тумачење §. 486. грађ. суд. пост. (О. о. с. К. С.) Саопштио М. М. Радивојевић 884
  - * Исправе на страном језику не морају по §. 200. грађ. суд. пост. бити преведене и оверене надлежном влашћу (О. о. с. К. С.). Саопштио Ђ. С. Чохаџић . . 947

Трговачко и менично право. Трговачки законик.

- О важности изјаве меничних потписника да остају у обвези и без протеста. Од Ал. П. Милојковића . . . 87
- Оснивачки удели код акционарских друштава. Од М. С. Полићевића 111
- * Органи посебице не могу заједничку фирму задужити без овлашћења или објаве. (Одлука опште седнице Касационога Суда). Саопштио Драгић Павловић. . . 122

- О преношљивости клаузуле „без протеста“. Од Ђ. Карајовановића 155
- О меничном покрићу са нарочитим погледом на §. 87. нашег тргов. зак. Од М. С. Полићевића 267
- О акционарским друштвима по нашем закону од 10. Децембра 1896. Од М. С. Полићевића . . . . . 401, (485).
- * Издаатељ менице може у свако доба свој потпис на меници ставити; и ако је неписмен не мора поред имена свог крст ставити, нити имати два сведока, јер то је потребно само онда, кад се из потписа изводи обвеза (О. о. с. К. С.) Саопштио Ст. Максимовић 615
- * Авалиста је дужан платити меничну суму тек онда, кад се констатује неисплата менице од стране меничних потписаника. Саопштио Ф. С. П. 644
- О вредностима у роби. Од М. С. Полићевића. . . . . 661, (708).
- Комисион. По нашем, француском и немачком законодавству. Од Бор. Ј. Поповића 809, (867. 928.)

Кривично право и законик.

- * Вреди ли пред нашим законима ислеђење, које је над кривцем вршила страна власт? (Одлука општ. седнице Касац. Суда). Саопштио Жив. С. Ивковић 32
- * Повраћај новца, узетих из општине (или државне) касе после поведене истраге, сачињава дело утаје. (О. о. с. К. С.) Саопштио Мил. Ст. Марковић. 61
- Нове тежње к реформама у области кривичнога права. Од Милоја Ж. Јовановића. 185
- Да ли признање, као олакшавна околност (т. 7. §. 59 крив. зак.) има места при делима, за која закон доноси смртну казну? од Ал. П. Милојковића 274
- * Убиство, и ако дуже времена премишљано, извршено у афекту, потпада под одредбу §. 156. тач. 2. крив. зак. (О. о. с. К. С.) Саопштио Драгић Павловић. 306
- Једна заблуда нашег највишег суда. Од Ал. П. Милојковића. 336
- Модеран проблем о кажњивости. Одломак из предавања М. Гаро-а. Са француског, Мил. Н. Христић. 34С. (382. 424).
- „Људи Риста“... убица! Од Д-р Вој. М. Суботића Млађег 418 (460)
- * Праведна нужна одбрана треба да се цени при стављању оптуженога под суд (О. о. с. К. С.) Саопштио Д. Н. Солдатовић. 430

Смртна казна. Кривично-медицинска студија 481

* Општењени злонамерном паљевином или противзак. поништајем ствари, може тражити обезбеђење свима врстама законским, али по истеку тромесечног рока (О. о. с. К. С.). 539

О помиловању (по Бернеру). Од М. С. М. 545

Немачки закон о накнади невинно осуђених од 20. маја 1898. 575

Је ли за застареење довољно да протече само законом одређено време од извршења кажњивог дела или треба то застареење везати још за друге услове?

Мишљење проф. Д-ра А. Ф. Бернера 611

Мишљење Д-ра М. Штенглајн-а. Предео М. С. М. 612

Анархистички злочини и казненоправне теорије. Од М. С. М. 628

* Женска лица осуђују се и на губитак грађанске части (О. о. с. К. С.) Саопштио М. Јоцић 645

Тајна у границама лекарске праксе. Од Ал. С. Јовановића 667

* Може ли бити електрицитет предметом крађе? (О. о. с. К. С.) Саопштио Ж. С. Ивковић 687

* Је ли кажњива радња извесног лица, које варљивим начином узима новац од других, да они буду изабрани и утврђени за председнике општина? (О. о. с. К. С.) Саопштио М. Ст. Драгутиновић 688

* Утаја коју учини старалац, сродник пунили у оном степену како је то предвиђено у §. 50. крив. зак., према маси пунилиној, казни се по §. 235., а не по §. 232. П. одељ. крив. зак. (О. о. с. К. С.) Саопштио Мих. М. Радивојевић. 772

* Кад среска контрола утврди, да у општинској каси постоји мањак, а Гл. Контрола подигне кривичну тужбу противу утајача, који мањак признаје, и општину обезбеди интабулацијом на своја непокретна добра, онда нема дела утаје, па ни послуге. (О. о. с. К. С.) Саопштио Мих. Р. Радивојевић 825

Кривични поступак.

О прекидању кривичних ислеђења на основу §. 29. крив. суд. пост. Од Љуб. Д. Јовановића 228

О примени §. 33. крив. пост. Од Драг. Н. Солдатовића. 297 (328)

* Двогуба наплата дуга може се доказивати сведоцима и противу садржине пуноважне исправе. Саопштио Мих. Р. Радивојевић. 344

Закон о изменама и допунама у закону о устројству војске, — од 10. Јула 1897.

Закон о узимању на знање и одобрењу трг. уговора између Србије и Бугарске од Нар. Скупштине, — од 11. Јула 1897.

Закон о изменама и допунама у закону о уређењу Гл. Контроле од 1. Маја 1892. Збор. XLVIII. стр. 365. — од 10. Јула 1897.

Закон о измени и допуни чл. 9. зак. о непоср. порези, — од 11. Јула 1897.

Закон о изменама и допунама у закону о таксама, — од 11. Јула 1897.

Закон о изменама и допунама у закону о срп. клас. држ. лутрији, — од 13. Јула 1897.

Закон о изменама и допунама у закону о устројству оружног фонда, — од 15. Јула 1897.

Закон о погодби закљученој између државе српске и Хуга Лутера, инж. и индустр. из Брауншвајга у Немачкој, — од 18. Јула 1897.

Закон о измени чл. 73. у закону о непосредном порезу, — од 11. Јула 1897.

Редовна Народна Скупштина за 1897. годину, сазвана за 30. пр. месец, одложена је истим Краљевским указом за 24. Јуни ове године. Било да се она састане одређеног дана, било да се распусти и на основу нових избора, раније или касније, састане, — у сваком случају, држимо, да остаје довољно времена да се, у духу програма садање Владе о извођењу рефорама, спреме и темељито израде нужни пројекти закона, који спадају у ресор Министарства Правде, које већ тако дуго изчекујемо, а од којих се надамо поправци многих недостатака или застарелих установа.

Ако дакле у овом погледу имамо само наде за будућност, ваља нам признати, да и у активу прошлогодишњег биланса имамо ипак да заведемо коју тековину, која неће остати без корисних последица.

У првом је реду — нек нам се не пребаци да говоримо рго domo — обновљење правозаступничког удружења и покретање стручног правничког органа, који, као што је доказано, изазива књижевни рад на правној науци и ван листа. Ми смо уверени, да ће се правнички лист — при свим тешкоћама његовог опстанка, које би

било неискрено одрицати — одржати и да ће, служећи смеру, коме је намењен, бити од све веће потребе и користи, па да ће сабрати око себе све радне снаге на правничком пољу из свију српских крајева. У програму нашега листа има довољно тачака, које могу спожити све Србе правнике, ма где они били, има довољно задаћа, којима могу допринети сви, који служе правди и правној науци.

Друга је активна тековина из минуле године оно пречишћење текућих послова у нашем Највишем, Касационом, као и у Апелациономе Суду, које смо са радошћу констатовали у првome броју нашега листа од прошле године. Заиста, то је тековина, са којом можемо сви задовољни бити. То пречишћено стање, које данас постоји, годинама није било. Ван сваке је сумње, да је оно од значаја не само за парничаре, којих се у првome реду тиче, него у опште, јер је брзо суђење један неопходан услов за појачање вере у правду, за ојачање кредита. Јер свако оспорено право има своју материјалну подлогу. Створити могућност, да се материјална повреда што пре отклони и стварно задовољење даде, то је задаћа уређеног правосуђа. Кад би се то имало свагда пред очима, извесно би и нижи судови настали свим силама, да се и код њих спорови брже решавају, јер данас само код њих застају парнице дуже, него што би требало — ма да у томе погледу један део одговорности пада често на парничаре, а чешће још и на њихове заступнике. Само легална и лојална средства доличе озбиљној борби права против права, борби, каква се води о највећим светињама човечијим, о имању, части и животу.

Са надом, да ће се остварити давнашње наше жеље и потребе на унапређењу правосудне струке и нашег законодавства, као и у уверењу, да ћемо сви допринети према својој снази на опшем добру, поздрављамо освитак нове године, са жељом, да она целом народу српском и сваком Србину буде срећна и благословена!

М. С. М.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

- * Признање оптуженога, ма било пред судом и опорекнуто, служи као олакшавна околност из тач. 7. §. 59. крив. зак. и код дела, која доносе смртну осуду (О. о. с. К. С.) Саопштио Д. Н. Солдатовић. 505
- * Нема лажног сведочења, кад сведок свој исказ дат по извесној кривици пред иследном влашћу, на претресу пред судом порече. (О. о. с. К. С.) Саопштио М. Р. Радивојевић 536
- * Кад нема незадовољства оптуженога противу пресуде првога суда, онда Апелац. Суд не може преиначавати пресуду истог суда у корист оптуженоме (О. о. с. К. С.) Саопштио Мих. Р. Радивојевић 725

Стецишно право и поступање.

- * Између §. 131. и §. 143. стец. пост. постоји разлика. Саопштио Ст. Максимовић. 388
- * Дужник трговац подлежи дисциплинској казни по §. 143. стец. пост. за нејављање о престанку плаћања и онда, кад на његовој имаовини нема никаквог обезбеђења. Од истог 389
- * Рок од 15 дана, који суд остави за подизање тужбе по §. 96. стец. пост., не може имати за последицу престанак или губитак права. Саопштио Ст. Максимовић 390
- Не остаје даље под стечајем! Од Сп. Радојичића. 408
- Остаје и даље под стечајем. Од Ст. Добривојевића. 524
- Исто, од М. М. Станојевића 549
- Ипак не остаје даље под стечајем! Од Сп. Радојичића 596
- Да ли презадуженик има право на вођење парнице у погледу стечајног имања? Од Ст. Максимовића 625
- К питању: Остаје ли и даље под стечајем дужник, кад суд прекине стечајно поступање по §. 127. стец. поступања? 647
- Не остаје даље под стец. пост. Од Ст. Максимовића 671
- Остаје и даље под стечајем. Од Ал. Милојковића 677
- Стечај се не може тако скинути! Од Сп. Радојичића. 706
- * По §. 131. стец. пост. дужник се не може стављати у притвор ради предузимања кривичне истраге над њим, док се законим доказима не утврди постојање ма каквог кривичног дела (лажно банкротство, кривоклетство), или да је своје књиге неуредно водио. Саопштио М. Р. Радивојевић 951

З а к о н о ш у м а м а .

СТРАНА

Један поглед на примену и извршење појединих прописа закона о шумама код судова и иследних власти. Од Љ. Д. Јовановића	114
--	-----

З а к о н о т а к с а м а

Тумачење тач. 171. одељ. IV. зак. о таксама. Од Саве Обрадовића	301
Упутство за уверење на основу тач. 8. чл. II. зак. о таксама	354
* Суд је дужан по писмену са недовољном таксом продужити свој рад, ако се недовољна такса положи и после рока означеног у наредби за таксу. Саопштио Ф. С. П.	568

З а к о н о о п ш т и н а м а .

Представник општински, кад за општину изда обвезу, ако не прибави за то одобрење по тач. 5. чл. 66. зак. о устр. општина, одговоран је сам по тој обвези. Саопштио Ст. Максимовић.	617
--	-----

З а к о н о Г л а в н о ј К о н т р о л и .

И полицијске власти у сваком случају кад прегледом рачунских књига примете злоупотребу одговорног рачунополагача по пореским и непрегледаним рачунима од Главне Контроле, могу предузимати обезбеђења и кривичну истрагу противу таког лица. Саопштио Ст. Максимовић.	389
---	-----

О П Ш Т И Д Е О

Одлуке страних судова	308, 507, 619.
---------------------------------	----------------

У д р у ж е њ а и з б о р о в и .

Удружење јавних правозасвупника у Србији.	64, 98, 313, 470, 890, 957.
Правничко друштво у Загребу	167
Међународно криминалистичко удружење (Одељење за Немачку)	435
Основна правила удруж. јавних правозаступника у Србији	648

Први међународни адвокатски конгрес, држан у Брислу 1897. Од Ж. М. Милосављевића	733, (787, 833, 897)
Немачко друштво за заштиту ослобођених осуђеника. Од М. С. М	774

Лични односи.

Седамдесетогодишњица Јосифа Унгера. Од М. С. М.	468
Промене у судској струци	316, 358, 397, 542, 580, 694, 730, 830, 958.

Читуља.

Ђорђе Ж. Ђорђевић, судија Касационога Суда у п.	63
Ђорђе П. Радовановић, члан Главне Контроле	96
Михаил, Архиепископ београдски и Митрополит Србије	101
Милутин И. Гарашанин, изванр. посланик и пуном. мини- стар Србије у Паризу	168
Душан М. Јовановић, адвокат у Новоме Саду	169
Др Љовро Монти, адвокат у Книну	309
Др Милош Рајић, члан кр. уг. табле у п.	310
Миливоје П. Савић, секрет. зајеч. првост. суда	311
Виљем Еварт Гледстон, б. инглески премије	392
Др Јул. Барон, професор свеучил. у Бону	474
Др Јанко Чаканић, професор свеуч. у Загребу	474
Ђорђе Берисављевић, адвокат у Пожаревцу	509
Кнез Ото Бизмарк, немачки државни канцелар	540
Др Алфонс Ривије, професор свеучил. у Брислу	576
Др Ђорђе Милосављевић, адвокат у Вршцу	658
Дане Станковић, предс. Сабора Краљ. Хрватске и Славоније	956

Књижевне вести. Књижевност

О српском језику. (Реч „правозаступник“). Допис уредни- штву. Од Дра Ал. Љ. Митровића	30
Књижевност и књ. вести	62, 65, 97, 311, 351, 353, 391, 436, 578, 692, 729, 952.
Правозаступнички испити	124, 199, 279, 395, 475, 656.
Весник	34, 100, 129, 170, 202, 243, 281, 315, 357, 397, 349, 478, 510, 543, 580, 622, 694, 732, 777, 831, 895, 959.
Белешке	317, 359, 399, 512, 583, 695, 780, 832, 896.
Позив на јавне дискусије или скупове	320, 400, 440.
Позив на претплату и упис у чланство	35, 67, 131, 204, 360, 480, 584, 624, 658, 696.

СУРАДНИЦИ НА „БРАНИЧУ“ У 1898. ГОДИНИ.

Антић Андра, адвокат у Београду . . .	411, (452, 493, 529, 553, 637, 679, 752).
Вељковић Војислав С. Д-р, професор Вел. Школе у Београду	4
Вељковић Драгољуб, адвокат у Пожаревцу . . .	85, 231, 722
Веснић Миленко Р. Д-р, проф. Вел. Школе у Београду . . .	205
Гладовић Илија Ј. адвокат у Лозници	183
Добривојевић Стеван, адвокат у Београду	524
Драгутиновић Милорад Ст., писар лесковачког првостепеног Суда	569, 688
Ивковић Живко С. писар Касационога Суда, затим Секретар беогр. првост. суда подун. округа	32, 124, 387, 433, 538, 687, 769.
Јовановић Алекса С., судија Касационога Суда . . .	133, (173, 245) 585, 652, 654, 667, 697, 781.
Јовановић Љубомир Д., судија прокуп. прв. суда . . .	114, 228
Јовановић Милоје Ж., правник у Берлину	185
Јовановић Слободан, професор Вел. Школе у Београду . . .	729
Јоцић Михаило, адвокат у Зајечару	277, 645
Карајовановић Ђорђе, адвокат у Београду	155
Максимовић Стеван, адвокат у Пожаревцу . . .	105, (161, 234), 351, 388, 389, 390, 464, 565, 615, 617, 618, 625, 643, 671, 727, 767, 828, 829, 886.
Маринковић Сава, адвокат у Алексинцу	24, (46,) 375
Марковић Милан Ст., адвокат у Београду	61, 63, 96, 97, 101, 168, 169, 197, 308, 309, 310, 331, 391, 392, 435, 468, 474, 481, 500, (561), 507, 540, 545, 575, 576, 611, 619, 621, 628, 658, 718, (757, 818, 878, 632,) 774, 956.

БРАНИЧ

ЧАСОПИС ЗА ПРАВНЕ И ДРЖАВНЕ НАУКЕ

ОРГАН УДРУЖЕЊА ЈАВНИХ ПРАВОЗАСТУПНИКА У СРБИЈИ

ИЗЛАЗИ: 1. и 15. сваког месеца.	ОДГОВОРНИ УРЕДНИК: Милан Ст. Марковић ПРАВОЗАСТУПНИК	УРЕДНИШТВО: Дубровачка улица број 18.
---------------------------------------	--	---

Навршила се опет једна година, о којој смо, пре него што ступимо у нову, дужни дати себи рачуна у колико се односи на ону грану државног организма, коме је наш лист посвећен.

Од више година и у многим приликама истицана је, како од публицистике тако и од надлежних државних фактора, потреба реформа у нашем законодавству и реорганизације судског организма, као и оних установа, које су са правосуђем у вези. Потребне измене неких наших постојећих и доношење нових закона; усавршење судског устројства и обезбрижење судијског положаја; реформа правозаступничког реда; реорганизација наших казних завода, — све предмети, на којима се прибрато доста материјала и утрошено у разним комисијама много радне снаге — све је то остало неизвршено и прелази као *pium desiderium* у нову годину. Разуме се по себи, да се правосудна струка није могла одвајати од осталог државног живота, чији је она само један огранак. Услови, који су постојали за цео државни и народни живот у минулој години, важе и за правосуђе и све што је са њиме скопчано. Најважнији фактор, без кога је, по Уставу, развиће немогуће, Народна Скупштина, није се 1897. ни састајала у свој редовни састанак. Само ванредна Народна Скупштина, која се састала 29. Јуна 1897., у краткој својој сесији, одазивајући се са одашоћу и родољубљем узвишеном позиву Владоочевом донела је ове законе, који су добили највишу Краљевску санкцију:

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Закон о изменама и допунама у закону о устројству војске, — од 10. Јула 1897.

Закон о узимању на знање и одобрењу трг. угора између Србије и Бугарске од Нар. Скупштине, — од 11. Јула 1897.

Закон о изменама и допунама у закону о уређењу Гл. Контроле од 1. Маја 1892. Збор. XLVIII. стр. 365. — од 10. Јула 1897.

Закон о измени и допуни чл. 9. зак. о непоср. порези, — од 11. Јула 1897.

Закон о изменама и допунама у закону о таксама, — од 11. Јула 1897.

Закон о изменама и допунама у закону о срп. клас. држ. лутрији, — од 13. Јула 1897.

Закон о изменама и допунама у закону о устројству оружног фонда, — од 15. Јула 1897.

Закон о погодби закљученој између државе српске и Хуга Лутера, инж. и индустр. из Брауншвајга у Немачкој, — од 18. Јула 1897.

Закон о измени чл. 73. у закону о непосредном порезу, — од 11. Јула 1897.

Редовна Народна Скупштина за 1897. годину, сазвана за 30. пр. месец, одложена је истим Краљевским указом за 24. Јуни ове године. Било да се она састане одређеног дана, било да се распусти и на основу нових избора, раније или касније, састане, — у сваком случају, држимо, да остаје довољно времена да се, у духу програма садање Владе о извођењу рефорама, спреме и темељито израде нужни пројекти закона, који спадају у ресор Министарства Правде, које већ тако дуго изчекујемо, а од којих се надамо поправци многих недостатака или застарелих установа.

Ако дакле у овом погледу имамо само наде за будућност, ваља нам признати, да и у активу прошлогodiшњег биланса имамо ипак да заведемо коју тековину, која неће остати без корисних последица.

У првом је реду — нек нам се не пребаци да говоримо pro domo — обновљење правозаступничког удружења и покретање стручног правничког органа, који, као што је доказано, изазива књижевни рад на правној науци и ван листа. Ми смо уверени, да ће се правнички лист — при свим тешкоћама његовог опстанка, које би

бито неискрено одрицати — одржати и да ће, служећи смеру, коме је намењен, бити од све веће потребе и користи, па да ће сабрати око себе све радне снаге на правничком пољу из свију српских крајева. У програму нашега листа има довољно тачака, које могу спојити све Србе правнике, ма где они били, има довољно задаћа, којима могу допринети сви, који служе правди и правној науци.

Друга је активна тековина из минуле године оно пречишћење текућих послова у нашем Највишем, Касационом, као и у Апелациономе Суду, које смо са радошћу констатовали у првome броју нашега листа од прошле године. Заиста, то је тековина, са којом можемо сви задовољни бити. То пречишћено стање, које данас постоји, годинама није било. Ван сваке је сумње, да је оно од значаја не само за парничаре, којих се у првome реду тиче, него у опште, јер је брзо суђење један неопходан услов за појачање вере у правду, за ојачање кредита. Јер свако оспорено право има своју материјалну подлогу. Створити могућност, да се материјална повреда што пре отклони и стварно задовољење даде, то је задаћа уређеног правосуђа. Кад би се то имало свагда пред очима, извесно би и нижи судови настали свим силама, да се и код њих спорови брже решавају, јер данас само код њих застају парнице дуже, него што би требало — ма да у томе погледу један део одговорности пада често на парничаре, а чешће још и на њихове заступнике. Само легална и лојална средства доличе озбиљној борби права против права. борби, каква се води о највећим светињама човечијим, о имању, части и животу.

Са надом, да ће се остварити давнашње наше жеље и потребе на унапређењу правосудне струке и нашег законодавства, као и у уверењу, да ћемо сви допринети према својој снази на опшем добру, поздрављамо освитак нове године, са жељом, да она целом народу српском и сваком Србину буде срећна и благословена!

М. С. М.

Повратак министара на њихов ранији професорски положај на Великој Школи простим указом.

Намера нам је овде да, поводом једног скорашњег указа, размотримо ово питање: Може ли се министар, који је пре тога био професор Велике Школе, пошто престане бити министром, вратити на своје раније место простим указом, без претходнога пристанка Академскога Савета.¹⁾

По §. 37. зак. о чин. грађ. реда, министар, који буде отпуштен или који из службенога узрока оставку да, долази или:

- на своје старо место, на коме је био пре него што је постао министар, или
- на неко друго место равно оном ранијем по плати (а и по рангу, в. §. 25. истог закона).

Ова одредба оставља дакле извршној власти одрешене руке. Она може министра, према свом нахођењу, послати било на једно било на друго од горње две врсте места. Није дакле потребно да је раније место министрово заузето, па да тек онда може бити послат на неко друго; он може бити упућен на ово друго место баш и онда кад је раније место његово празно.

Доказ за ту потпуну слободу избора од стране извршне власти налази се у самом тексту тога параграфа. Кад закон вели да министар долази на своје старо место или на неко друго равно овом по плати (и рангу), онда је немогућно рећи да ће министар моћи бити упућен на друго место само онда кад је раније место његово заузето. То би значило увлачити у закон један услов који у њему није формулисан, значило би дакле мењати, односно писати закон а не тумачити га. А нарочито је мучно, без позитивних законских одредаба, претпоставити егзистенцију таквих ограничења за извршну власт у једном законодавству као што је наше, које тој истој извршној власти даје онако апсолутно право премештања, отпуштања и пензионисања скоро свију чиновника без разлике.

¹⁾ Напомињемо да смо мишљење које у овом чланку излажемо, заступали пред својим слушаоцима још 1896. године, када још није било речи ни о каквом указу нити и о каквој личности.

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

В
И
В
Л
И
О
Т
Е
К
А

WWW.UNILIB

Шаљући бившега министра на један други чиновнички положај, извршна власт, разуме се, има да пази на то, да ли он има законских квалификација за то место. Нпр. један министар, који је раније био у административној служби и имао ранг раван, рецимо, рангу члана Касационог Суда, неће моћи бити указом постављен за члана Касационог Суда, ако нема оних услова које закон за то место тражи. — Исто тако указом се неће моћи министар послати на неко место за које се изискује претходно испуњење извесних формалности, нпр. испит, или претходан избор од извесне корпорације, или бар претходно мишљење њено итд.

Таких услова, које извесне категорије чиновника морају испуњавати, има више. Ми ћемо се овде задржати само на формалностима и условима који се морају испунити кад се један министар а бивши професор враћа на Велику Школу.

* * *

Пре нових измена и допуна у закону о Вел. Школи од 22. Октобра 1896., за професоре Вел. Школе важило је опште правило §. 37. зак. о чин. које важи и за све чиновнике у опште. Па како специјалних одредаба у закону није било, то је министар могао бити враћен на Велику Школу простим указом, без других формалности. Академски Савет Велике Школе, међутим, у више прилика показивао је жељу да буде претходно о том враћању у школу бар упитан за мишљење.

Питање да ли је ова жеља Академскога Савета имала довољно ослонца у тексту закона и да ли се слогала с духом његовим, нема више — под новим законом — практичнога интереса те и не заслужује да се изближе размотри. Али је корисно забележити ту тенденцију, јер може послужити да се боље разуме дух прилика под којима је нови закон о Вел. Школи зачет.

Долази сад чл. 31. а. закона о Великој Школи, који гласи овако:

Кад професор Велике Школе замени свој положај другим, онда се може натраг вратити ако то Академски Савет, из сопствене побуде или на захтев Министра Просвете затражи. Ну у сваком случају, такав професор неће моћи

имати већу плату, од оне, коју би имао, да је остао на свом месту.

О другој партији овога члана није нам намера да говоримо. Што се пак тиче прве партије, остављајући на страну не баш најсрећнији избор израза (... кад то Академски Савет ... на *захтев* Министра Просвете *затражи*), њен је смисао овај:

Професор Велике Школе који то престане бити, не може више бити у школу враћен без претходнога пристанка Академскога Савета.

Није потребно да професор Вел. Школе оде на неки други чиновнички положај па тек да се онда на њега примени чл. 31. а; довољно је да он престане бити професором Вел. Школе, па ма то било и услед тога што је дао оставку, или што је отпуштен, пензионисан и т. д. Разлог је у осталом за све те случајеве исти. Горња одредба ушла је у чл. 31. а. поглавито из ових побуда:

а) професор Вел. Школе који је са тога положаја отишао, може, нарочито ако у новом положају или занимању остане дуже времена, потпуно испасти из тока науке, те више не испуњавати оне услове које закон за функције те врсте захтева. Па као год што је, при првом ступању једног кандидата на Вел. Школу, законодавац ставио у дужност Академском Савету да, избором кандидата, овога у неку руку министру препоручи, тако он и сада, при враћању професора на Вел. Школу, налаже том истом телу да квалификације тога професора, које су се, у међувремену, могле изменити, понова испита.

Али је закон ипак водио рачуна о том факту да је један професор већ био на Вел. Школи, па му је повратак олакшао тиме што за тај повратак захтева просто решење Академскога Савета, т. ј. апсолутну већину чланова тога Савета, док међутим за онога који први пут ступа на Вел. Школу захтева избор т. ј. две трећине чланова Академскога Савета за кандидата.

б) професор Вел. Школе могао се за време вршења своје функције показати неспособан за то место, другим речима, могло се десити да су се и Академски Савет, избравши једнога кандидата за професора, и министар, потврђујући га, у њему преварили. У оваком случају, а при садањем стању нашега законодавства, министру увек

остаје могућност да такога професора било премештајем, било пензионисањем, било отпуштањем, са његовога положаја уклони. Али законодавац је хтео и Академском Савету да да могућност, да бар повратак једнога лошега професора предупреди, не дајући свој пристанак да се у школу врати, кад је већ ову, било са својим пристанком, било несвојевољно напустио. И то у толико пре, што се, за то време, могао спремити један бољи кандидат.

Ова одредба закона, која иде на то да Академском Савету да извесно учешће у саставу редовног наставничког особља Вел. Школе, потпуно се слаже са целокупним духом измена и допуна у закону о Вел. Школи, којима се ишло на то, да се аутономија те установе повећа.

Систем данашњег закона јесте дакле овај: он не да министру право да на Велику Школу, као титуларне професоре, пошље личности за које Академски Савет не налази да имају довољно квалификације за то место. Исто тако, он министру није хтео да остави ни право, да на Велику Школу врати једнога професора који је доцније те квалификације изгубио, или их има у мањој мери него неки нови кандидат.

*

Према горе изложеном, кад хоће да се примени члан 31. а, онда треба претходно видети да ли се, у датом моменту, професор Велике Школе може сматрати као да се још налази на своме положају или не.

Кад је професор отпуштен, или пензионисан, или кад је дао оставку, онда тешкоће нема. У свима тим случајима професор је раскинуо, било сасвим, са државном службом, било само са положајем активнога чиновника, и ни у ком случају се не може сматрати као да се још налази на положају професора, или бар да је права свога положаја задржао. За његов повратак биће дакле увек потребан пристанак Академскога Савета.

Кад се професор налази на отсуству, онда такође не може бити никакве сумње. Такав професор нити је престао бити професором, нити је и једно право свога положаја изгубио. Он само привремено не врши своју дужност, и то је све.

Исто тако и професор који је надлежним актом упућен да привремено врши неку другу службу и који

је за то време разрешен од вршења своје професорске дужности. Нпр. кад професор Велике Школе буде упућен да заступа у дужности једнога начелника министарства, за време докле овај отсуствује. Такав професор несумњиво задржава свој ранији положај и сва права тога положаја. Он чак није променио ни титулу ни плату.

Место да буде упућен да само врши дужност једнога начелника министарства који отсуствује, професор Велике Школе може бити постављен за привременога титулара тога места. Положај такога привременога начелника регулисан је уредбом о привременим чиновницима од 1845. год. По тој уредби, привремени титулар једнога места добија плату новога места и улаже у удовички фонд према новој плати својој (чл. 9. зак. о пензионом фонду за удовице), али задржава права сталнога положаја, тако да се на његово старо место не може поставити сталан титулар, него се он, кад престане вршити дужности привременога звања, враћа на ранији положај свој.

Најзад, професор може бити упућен на једно друго место премештајем. У том случају, он скуп својих ранијих права и дужности замењује скупом других права и дужности, и то дефинитивно. Он је могао променити и титулу и плату, али свакојако је променио свој ранији положај. У том случају испуњен је услов чл. 31. а и такав се професор више не може вратити на Велику Школу без претходнога пристанка Академскога Савета.

* * *

Да видимо сад у каквом се положају налази професор Вел. Школе који је постао министром? Ово је питање у последње време нарочито истакнуто као сумњиво, те је корисно о њему проговорити у толико пре, што је оно у пракци, по нашем мишљењу, погрешно решено.

Пре свега да утврдимо факт да све што буде речено за министре важи и за посланике на страни, јер закон поставља потпуну асимилацију између те две врсте положаја. Параграф 37. закона о чиновницима говори о министрима и посланицима у исто време, и даје иста решења за обе категорије тих службеника. Закон о устројству министарства иностраних дела утврдио је за

посланике на страни друкчије систематске плате по што их имају министри у земљи, али је иначе правни карактер тих службеника оставио неизмењен. Шта више, он изриком вели (у чл. 14.) да посланици имају ранг и *положај* министра. Значи, да су за њихов положај привезана иста чиновничка права као и за положај министра у земљи, а права ових изложена су у §. 37. закона о чиновницима. Према томе, сви аргументи који се, у корист једнога мишљења, дају извести из положаја посланика на страни, могу се употребити, и при резонувању о положају министара у земљи.

Кад би професор Велике Школе био упућен да просто врши дужност једнога министра који отсуствује, онда би његов положај био раван положају чиновника који смо горе изложили. Познато је да по §. 12. устројства централне управе, једнога министра који отсуствује може у дужности заступити било један од његових колега, било неки виши чиновник кога Краљ одреди. Одређени чиновник не мења ни плату, ни у опште положај, и сва решења имаће потписивати са ранијом титулом својом. Нпр: врши дужност Министра Правде, професор Велике Школе, Н. Н. У таком случају чл. 31. а, разуме се, да не може бити примењен, јер тај професор Велике Школе није свој положај променио.

Али ствар ће друкчије стајати ако је професор Велике Школе постављен за титуларнога министра. У том случају, он није само упућен на другу дужност; он је променио положај. Чак није могућно рећи ни да је та промена положаја само привремена, да је професор Вел. Школе, поставши министром, прешао само у привремену службу и да је према том, по уредби од 1845. године, задржао сва права ранијега положаја свога. Министарска служба *може*, до душе, као и свака чиновничка служба, бити привремена, ако се њен титулар изриком за такога огласи, али *сама по себи* она није привремена. Неко може бити постављен за привременога министра или посланика, као што може бити постављен за привременога начелника или секретара. За министра би то нарочито могао бити случај онда, кад се, при саставу кабинета, за један портфељ не нађе одмах подесан сталан титулар, из разних узрока. Тада би се могао именовати један чиновник да, као приврени министар, врши дуж-

ност докле се сталан титулар не нађе. Овака практика данас није у обичају, али њој не стоји на путу никаква законска сметња, и у старијим зборницима фактички се налази на потписе са титулом привремених попечитеља. У сваком случају, овакав чиновник имао би се у указу изриком поставити за *привременога* министра, јер се привременост (у техничком смислу уредбе од 1845.) једног чиновничког положаја у опште, па ни министарског, по нашем закону, у начелу бар, не претпоставља.

Има само један случај кад ће министар, без нарочитог наглашавања, бити сматран да се налази у *привременој* служби, а не у сталној, а то је онда, кад пре тога није био ни у каквој државној служби. У том случају он се, по изричној одредби §. 37. (in fine) сматра за привременога чиновника, и за њега важи уредба од 1845. год. Он у том случају, по чл. 1. те уредбе, има плату министарског положаја, али нема она права која имају стални титулари тих места. Тако, он по отпуштању или оставци не долази, по правилу, ни на какво место у државној служби, улог из удовичког фонда враћа му се потпуно (чл. 8. зак. о пензионом фонду удовица) и т. д. У осталом чак и ови министри постају, после 10 година службе у том звању — опет по изричној одредби §. 37. — сталним чиновницима.

Ова одредба о привременим министрима изгледа да је ушла у §. 37. из побуда сличних онима из којих законодавац није хтео министрима у опште да одреди једну *сталну*, министарску, систематску плату. Јамачно је држао да би тим министрима, по отпуштању или оставци, ако би се сматрали као стални чиновници, требало дати релативно високе положаје и плате, а ваметнути таку обвезу извршној власти имало би, поред буџетских, још и других незгода, нарочито у систему који се наш законодавац, како по разним знацима изгледа, колебао да усвоји, и по коме један чиновник не би могао бити отпуштен простом административном мером, него само дисциплинским судским решењем за кривице.

Изуевши дакле тај случај, остали министри сматрају се као да су у сталној, а не у привременој служби.

Доказ да се таки министри налазе у сталној а не у привременој служби — да су своја ранија права и дужности дефинитивно заменили другим — налази се у

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

том, што они немају она својства која уредба тражи да би се један чиновник сматрао за привременог. Израз привремен чиновник јесте технички израз који има оно значење које му је закон дао и који се има само у том значењу употребљавати. А по уредби од 1845., један стални чиновник који пређе у привремену службу задржава сва права своје сталне службе и његово раније место не може, по тој истој уредби, бити попуњено никаквим сталним титуларом. Отуда излази да се место професора Вел. Школе, који је постао министром, не би могло попуњавати, него би само на то место могла бити упућена једна личност, која би ту дужност вршила докле се стални титулар на то место не врати. А то у ствари не постоји, јер §. 37. зак. о чин., говорећи о чиновницима који су постали министрима, претпоставља да њихово раније место може бити и попуњено, („ако таквих места не би било“). Познато је у осталом, да се у пракци за место једнога професора који је постао министар расписује стечај и да новоименовани титулар не уступа своје место министру, кад овај то престане бити.

У осталом, било би и сувише незгодно кад би било друкчије т. ј. кад би се министарска служба увек, сама по себи, сматрала као привремена те се ранији положај министров могао попуњити само привременим титуларом. Незгоде би биле нарочито велике у случају наименовања једнога чиновника за посланика на страни, јер се на овим местима обично дуже остаје.

Сасвим би дакле погрешно било асимилovati положај једнога професора који постане министар положају једнога професора који постане ректор Вел. Школе. Овај последњи ни у колико не мења свој ранији положај. Шта више, по самом закону, нико други и не може бити ректор него један од професора. Ректор је дакле професор који поред своје редовне функције добија једну нову. Он може, до душе, једним нарочитим актом од вршења своје професорске дужности бити и разрешен, али за то он ипак задржава своје професорско место, систематична плата остаје иста, прима је и даље у школи итд. Све је то међутим код министра друкчије.

Доказ, да министар не задржава никако право на своје раније место, да дакле његова служба није привремена, јесте већ и у том, што су сви законодавци, који

су министрима хтели њихова ранија места да резервишу, налазили за потребно да то изриком кажу. Тако је нпр. устав од 1888. год. наређивао да се држ. саветницима, који постану министрима, место у Савету неће попуњавати.

Слична одредба, бар што се тиче чина и ранга, постоји и у чл. 34. зак. о устројству војске.

*

Професор, кад постане министром, нити задржава своју првобитну титулу професора, нити му се она, пошто престане бити министром, враћа. Прво је већ очигледно и јасно. А што се тиче повратка титуле, закон вели овако: „Ако оваких места не би било, Књаз *их* (тј. министре и посланике) ставља на расположење...“ На расположење дакле долази *министар* или *посланик* а не професор, а титула коју ће имати да носи личност, која је као бивши министар или посланик стављена на расположење, јесте: *министар*, одн. *посланик* на расположењу.

То исто важи и за стављање министара и посланика у пензију. Закон вели: „Но они (тј. министри и посланици) имају право захтевати, и ово захтевање мора им се уважити да се у стање покоја поставе са пензијом по годинама службе“. Они који долазе у пензију јесу дакле министар и посланик, а не професор.

На ово се помиње да има примера, из ранијих година, да је министар, који је раније био начелник, стављен на расположење не као министар него као начелник. Али тако решење је било погрешно, јер нема ослоња ни у каквом закону. Доказ је већ у том што, по закону о чиновницима, начелници (и у опште ма који чиновник, изумимљући министре и посланике) могу доћи на расположење само онда кад се укине место на коме су били (в. §§. 33. и 34. зак. о чин. и закон о укидању надлештава и звања од 1886. год.). Начелника, професора и т. д. на расположењу може дакле бити *само* у том случају и никако иначе.

Професор је, поставши министром, променио дакле и титулу, и то дефинитивно, а промена титуле је знак да је и положај промењен. А то је једини услов који, за своју примену, захтева чл. 31. а.

*

Да је професор Вел. Школе, поставши министром или послаником на страни, дефинитивно напустио свој ранији положај види се још и по том што се његова систематска плата, по кадшито и по цифри (кад постане послаником), а у сваком случају по *правном карактеру* свом мења. Баш и онда када по *цифри* својој остаје иста (код министара у земљи) та плата није више систематска плата *професорска* него систематска плата *министарска*. Као таква она више не може имати атрибуте којима се карактеришу систематске плате професорске. Тако нпр. она више не може аутоматски расти: периодске повишице престају.

Односно посланика на страни ова је последица и сувише јасна. Они имају законом утврђене систематске плате на које нам се чини апсолутно немогућно накалати периодске повишице професорске. То је немогућно већ ни због тога што је почетна систематска плата посланика на страни онолика колика је последња плата професорска (после 30 год. службе кад повишице престају).

Али односно министара у земљи, многим ова промена *правнога карактера систематске плате* није тако несумњива. Из тога што §. 37. зак. о чинов. вели да они долазе на расположење са пуном платом онога места са кога су за министре узети, што им се пензија одређује према плати тога ранијега места, што улажу у удовички фонд према тој ранијој плати, (в. зак. о пензионом фонду за удовице) и т. д., многи изводе да министар није тај положај свој ни променио.¹⁾

Овакав закључак мора бити погрешан већ и због тога што, у том случају, ранији положај министров не би могао бити попуњен сталним титуларом него само привременим, а то, као што смо горе видели, не бива ни у пракци, нити то налаже закон (§. 37. зак. о чинов.). А кад се ранији положај може поунити сталним титуларом, то значи да је тај положај упражњен, да га је министар дефинитивно напустио, да је дакле испуњен услов чл. 31. а.

Оне одредбе законске о израчунавању пензије, о улагању у удовички фонд и т. д. само показују да законо-

1) О правном положају министара као чиновника постоје у нас у опште још доста конфузни појмови и сасвим погрешна практика. Не хотећи и водом редног специјалног питања да правимо сувишне дигресије, ми ћемо тај предмет етикетал и другом приликом у једном засебном чланку.

давац није хтео да утврди једну сталну систематску плату министарску, него је оставио да та плата варира — по цифри својој бар — према ранијој плати министровој. Законодавац је јамачно држао да у извесним приликама може бити корисно да се за министра узме и неки млађи чиновник са мањом платом, па није хтео стално да оптерећава буџет дајући томе чиновнику одмах велику систематску плату, која би му се, по општим одредбама законским, морала сачувати и доцније, пошто престане бити министром, што може убрзо наступити, и према којој би он долазио на расположење, у пензију или на неко друго место у државној служби. Од тих разлога законодавац је доцније, за посланике на страни, одступио јер се ови ређе мењају па су незгоде мање, али је за министре у земљи и даље остао при њима.

Према томе, професор Вел. Школе који има, рецимо, 950 талира систематске плате и који постане министар, улагаће у удовички фонд, плаћаће порез, биће пензионисан и т. д. све према тој плати од 950 талира, па ма колико времена остао министар. За читаво то време периодску повишицу не може добити. Ова му се не може дати већ ни због тога што је периодско повишавање плате једна привилегија која је искључиво резервисана професорима, те се, као и свака привилегија, не сме преносити на друге категорије чиновника (в. уредбу од 1858. и закон од 1875. год. о регулисању плата професорских) без нарочитог текста законскога. На основу тога, дотични министар, ако би био стављен на расположење, добио би само 950 талира, баш и онда кад би, да је остао на Великој Школи, у том моменту имао, услед периодске повишице, и већу плату. Доказ за овај последњи закључак могао би се наћи баш и у самом тексту §. 37. [... са целом платом *тога* (т. ј. старога или равнога) места...“].

Најзад, да постоји и једна систематска плата министарска (и ако не стална по цифри) ми бисмо могли аргументисати и тиме што постоји систематска плата посланичка. Те две категорије чиновника једнаке су по чиновничким правима својим. Сва је разлика, као што већ поменусмо, у томе што је једнима закон утврдио и цифру систематске плате, а другима није.

На основу сличних разлога ваља решити и да ће један професор Вел. Школе, који постане министар па

УНИВЕРЗИТЕТСКА
БИБЛИОТЕКА

буде пензионисан, добити пензију не професорског него пензију административнога чиновника. Тако нпр. ако је био 18 година професор а 2 године министар, он ће добити пензију на 20 година админ. службе.¹⁾ Ми знамо да је у пракци било случајева у којима се друкчије рачунало, те је у горњем случају професору рачунато за пензију 20 година проф. службе, дакле (70% м. 60%), али су така решења погрешна.

Погрешна су прво за то што, као што смо горе видели, министар није, по правилу бар, привремен чиновник, те с тога не може ни сачувати права ранијега положаја свога. Погрешна су даље и за то, што се кесе и са позитивним текстом и са духом законских одредаба о том предмету. Законодавац је наш привилегисао професоре смањујући рок за који они могу добити пуну пензију (30 год. службе место 40). Али тај бенефицијум краћега рока важи само за професоре и искључиво за њих. Уредба о регулисању професорских плата од 1858. год. изриком тражи да је кандидат за пуну професорску пензију провео 30 година „у професури“. А и читав дух уредбе показује, да бенефицијум скраћенога рока важи само за професоре. По разлозима који су у самој уредби наведени, скраћени рок за пензију има се сматрати као накнада за спорије авансовање професора и као признање за важност службе. Али за то баш ваља тај бенефицијум ограничити само на професоре. Иначе би они професори, који пређу у административну службу имали и бенефицијум бржега авансовања и бенефицијум скраћенога рока за пензију. Па како министарска или посланичка служба није професорска, то се на ту службу не може ни применити бенефицијум професорске пензије. Професор, који је постао министром или послаником, има се дакле сматрати као да је прешао у административну службу, а у таком случају, по решењу о срачунавању година службе (од 9. Маја 1861. године), и раније, професорске, године службе имају се рачунати као административне — бар онда ако буде пензионисан као министар, дакле пре него што се на школу врати.

Иначе, ако се не прими тако решење, може се доћи до апсурдних резултата. Тако нпр. један професор Вел.

1) В. решење о срачунавању година професорске службе од 1861. год.

Школе, који, може бити, још није ни отпочео предавања, и који буде постављен за посланика на страни, па ту и настави каријеру, имао би право да тражи да му се читаво време посланичке службе рачуна као време професорске службе, те да му се, према том, после 30 година службе, да пуна пензија!

Ако се министар доцније врати на Вел. Школу, онда се оно време које је провео као министар, или као министар на расположењу, има рачунати као време административне службе, и вредеће, по решењу од 9. Маја 1861. год., као 4 : 3. Разлози су исти који и мало час за пензију: за периодске повишице и за професорску пензију треба имати професорске године службе; оне друге се редуцирају у горњој размери.

Све ово показује да је професор Вел. Школе, отишавши за министра, променио не само положај, него чак и струку. За нас је довољно да констатујемо да је променио положај и да се према том на њега има применити чл. 31. а.

*

Извођења која смо сада учинили показују, да професор Велике Школе, који оде за министра, може, услед те промене положаја, материјално, изгубити. То ће, као што видесмо, бити случај кад буде као министар пензионисан. А ако се и врати на Велику Школу, министарско време, као и време проведено на расположењу, мораће се редуцирати, те ће према том, за добијање пуне пензије, имати дуже времена да служи. Али ове последице нису партикуларне само професорима који постану министри; њих морају искуенти у опште сви они професори који оду ма у каку административну службу. И за ове последње — нарочито ако буду послати на место *равне* плате — оне су у толико осетније, што они тамо могу отићи и против своје воље (§. 25. зак. о чин.), док се, међутим, као што је познато, по устројству централне управе „нико противу воље за министра поставити не може“ (§. 13.).

Морална пресија може на сваки начин постојати, али од ње није слободан ни онај који се упућује на начелничко, судијско и т. д. звање, а, поред тога, за овога последњег постоји још и законска обавеза да иде на сваки чиновнички положај равне плате и ранга. Одлазећи за

министра, професор Вел. Школе, са гледишта законског бар, напушта својевољно свој положај, док, међутим, онај, који иде на другу чиновничку дужност, може тамо ићи и против своје воље. Према том, ако би већ хтела да се прави нека разлика између професора Велике Школе који мењају положај, са извесног гледишта логичније би било правити је у корист оних, који против своје воље са тих положаја одлазе, а не у корист оних, који на ту промену положаја својевољно пристају. Пре би дакле ваљало од одредбе чл. 31. *a* ослободити оне који, са истом платом, оду за начелнике, судије и т. д., по оне који оду за министре. У осталом, како чл. 31. *a* ову разлику, између положаја на које се одлази, не прави, то је, бар за тумаче закона, излишно ближе је и разматрати.

Тај факт што професор Вел. Школе, одлазећи за министра, може, по нашој теорији, материјално изгубити, не може послужити ни као какав аргуменат против те теорије. Пре свега он губи и онда кад, са равном платом, буде послат у административну службу. А за тим, он треба, одлазећи за министра, унапред да узме у процену последице, на према том и да се управља. У осталом, међу страним законодавствима о чиновницима, има их који су у том погледу још строжи. Тако нпр. немачки закон за царевинске чиновнике има одредбу по којој један чиновник, који постане министром, ако у том звању не проведе бар две године, него да оставку или буде отпуштен пре тога рока, не добија никакву пензију, па макар имао и 10 и више година службе.¹⁾ Чиновник постајући министром ризикује дакле да, пошто престане бити министром, остане потпуно ван државне службе. А то је у толико осетније за немачкога чиновника што он, по правилу, може бити отпуштен само за кривицу, што му је ранији положај дакле осигуран.

Министри и посланици на страни могли би бити изузети од одредбе чл. 31. *a* само онда, кад би се могло доказати да тим чланом ни у колико није измењен §. 37. зак. о чин. Међутим, поред разлога које смо горе навели, нама изгледа да и сама генералност израза чл. 31. *a* и сувише говори против такога мишљења. Против њега говори у осталом и дебата, која је у скупуштини вођена поводом чл. 31. *a*.

1) Ch. H. Ranngiesser, Das Recht der deutschen Reichsbeamten, S. 123.

У тој дебати, један једити посланик напоменуо је, и то узгред, у две реченице, без развијања и не дајући никакву аргументацију, да он мисли да се чл. 31. а не односи на министре. Остали говорници, који су о првој партији чл. 31. а говорили, били су мишљења да је чланом 31. а измењен §. 37. закона о чиновницима. Један је чак поднео и правилно потпомогнут предлог да се министри изузму од одредбе чл. 31. а, али, као што се из стенографских бележака скупштинских види, тај предлог није стављен на гласање, него је прошао текст чл. 31. а овакав какав је данас. А тај текст, по мишљењу самих тих посланика, не изузимље ни министре од потребе да за повратак на Велику Школу претходно имају пристанак Акад. Савета.

Не може се најзад казати ни то, да се чл. 31. а не односи на министре за то, што је његова главна намера била да спречи да се професор Велике Школе, отишавши на други положај, не врати са већом платом него што је раније имао, дакле да спречи, као што је у скупштини речено, „шпекулације“ професора Вел. Школе. Законодавац је заиста имао ту намеру, али није имао само њу. Да му је искључива намера била да спречи „шпекулације“, онда би довољно било да је вотирао само другу партију чл. 31. а, која не допушта да се професор Вел. Школе врати у школу са већом платом но што је раније имао, и прва партија била би потпуно излишна. Исто тако требало би онда од одредбе чл. 31. а изузети све оне који, мењајући положај, не „шпекулирају“ нпр. оне који са истом платом оду за начелнике или и оне који, отишавши на већу плату, пристају да се у школу врате са старом.

Али законодавац од 1896. год. имао је још и једну другу намеру: да повећа аутономију Велике Школе. Тој жељи својој дао је израза у разним члановима измена и допуна од 1896. год, па и у чл. 31. а. Тако, познато је да је по ранијем законодавству министар, при постављању професора, имао просто да саслуша Академски Савет о појединим кандидатима, али га то мишљење није везивало: могао је да постави за професора баш и онога, о коме мишљење Академскога Савета није било повољно. То право министар више нема, јер може поставити само онога који је у Академском Савету

изабрат. Исто тако министар је сада ограничен и у погледу издавања разних административних прописа за полагање испита и т. д., које може издавати само у споразуму са Академским Саветом. У такве категорије одредаба пада и прва партија чл. 31. а, која спречава извршну власт да на Велику Школу, за професоре враћа личности за чији повратак Академски Савет није дао свој пристанак.

Је ли овај систем у опште добар или не, и да ли би се могао заменити каквим другим, о том би могло бити речи само онда кад се закон гради, а не онда кад се он тумачи и примењује. С тога налазимо да овде није потребно ни помињати ни одговарати на оне критике које су, по кадшто, на овај систем новог закона чињене.

*

Мислимо, да на основу свију ових аргумената можемо закључити, да је професор Вел. Школе, поставши министром, свој ранији положај потпуно заменио, да није ни у којој форми, ни видно ни латентно, задржао своја ранија права и дужности, да је, према том, у том случају испуњен услов чл. 31. а, по коме се професор, који свој положај замени другим, не може указом вратити на Велику Школу без претходнога пристанка Академскога Савета.

Д-р. В. С. Вељковић
проф. Вел. Школе.

Је ли суд, који је по §. 37. грађ. пост. надлежан за тужбу о обезбеђењу, само са тога основа надлежан и за расправу спора о дугу?

Повод овоме питању даје ми мишљење једног одељења нашег Касационог Суда, које је у два три маха ништило решења првостепених судова, који су себе оглашавали за ненадлежне у случају, кад су обезбеђења на покретност одобрила само на основу §. 37. грађ. пост., — а са разлога из §. §. 28. и 34. грађ. пост.

По мишљењу тога одељења Касационог Суда, суд, који је по тражењу повериоца одобрио обезбеђење по §. 37. грађ. пост.,

за то, што се имање налази у месту надлежности суда, надлежан је и из расправу спора о самом дугу, ако иначе и не би био надлежан, са ових разлога: „Надлежност суда опредељује се у случају тражења обезбеђења по §. 37. грађ. пост. тиме, у ком се округу налази имање, на које се обезбеђење тражи. Па како суд одобри тражено обезбеђење, онда је по §. §. 37. и 46. грађ. суд. пост. надлежан исти суд и за расправу спора о дугу као споредном тражењу, кад се истим правда стављено обезбеђење код тога суда, јер кад су за један случај више судова надлежни, тужиоцу стоји на вољи да бира, који ће му од ових спор пресудити“.

Истоветна одлука одељења Касационог Суда налази се и у „Новој Збирци“ Ст. Максимовића, књ. III. стр. 147. под бр. 71.

Из горњих разлога излази ово двоје:

1. — Обезбеђење је главна а спор о дугу споредна ствар;
2. — Кад се тражи обезбеђење по §. 37. грађ. пост. онда већ самим тим, суд ако одобри обезбеђење, постаје надлежан и за расправу спора, т. ј. настаје случај §. 46. грађ. пост., када од повериоачеве воље зависи, коме ће се суду обратити, да му спор пресуди.

Да су ове премисе, из којих одељење Касационог Суда изводи свој закључак, погрешне, те да је по томе и сам закључак неправилан, покушаћу да докажем. — Пре свега напомињем, да је овде реч о одобрењу обезбеђења на покретне ствари дужникове, јер о надлежности суда за непокретности јасно говори §. 36. грађ. пост.

Ad 1. — Која је главна а која споредна ствар, одређује се по односу, у коме се једна према другој појављује. Тај однос мора бити такав, да се једна ствар узима самостално као предмет правног посла, а она друга само посредно услед њене везе са самосталном ствари. Прва, самостална ствар, главна је, а друга споредна. Карактеристика овога односа у томе је, што за споредну ствар важи у правном погледу све оно, што и за главну, што споредна ствар дели судбину главне ствари. Па како се под речју „ствар“ у ширем смислу, као што је и одељење Касационог Суда ову реч употребило, подразумевају и „права“, то и за њих ово важи.

Тако, право сопствености главно је, а право закупа споредно; право потраживања извесног дуга главна је ствар, а интерес на тај дуг, трошкови и др., споредна је ствар; право, на извесно новчано потраживање главно, а јемство, залога, споредна

ствар. Јер, престане ли неком право својине на извесну непокретност, престаје и његово право давања исте под закуп; нестане ли право потраживања, престаје и право на сва споредна тражења, интерес, трошкове и остало; нема ли вредности обвеза о дугу, немају вредности ни све споредне обвезе: јемство, залога и др. Док, на против, ако споредна ствар и пропадне, главна ипак остаје. Тако, буде ли неко ограничен у праву сопствености неке непокретности на тај начин, да исту не сме под закуп давати у опште или само на неки одређени циљ, ипак право сопствености остаје; буде ли поверилац одбијен од интереса или трошкова, као споредних тражбина, ипак му се може досудити главно тражење; пропадне ли залога, право потраживања не пропада, већ се наплата може из другог имања тражити.

То је све тако опште познато и јасно, и по теорији и по прописима нашег Грађанског Законика (§. §. 306., 323., 325., 837., 842., 851. грађ. зак. и §. 98. грађ. пост.), да је просто непојмљиво на чему се базира мишљење Касационог Суда, да је „обезбеђење“ главна, а „право тражења наплате“ споредна ствар. Једино објашњење дају нам разлози одлуке, која је штампана у Максимовићевој Збирци, по којима је „*тужиоцу*“ била главна ствар да се осигура, а тражење наплате, као услов за одржање забране по §. 386. грађ. пост. споредна ствар“.

Као што се из овога види, одељење Касационог Суда држи, да је „*тужиоцу*“ главна ствар, да се обезбеди, а наплата споредна ствар. Нарочито истичем овде реч „*тужиоцу*“, коју одељење Касационог Суда у својим разлозима наводи, јер, према томе, изгледа, да може бити две главне и две споредне ствари, или још боље — три. Једна подела, коју горе истакох, са гледишта „*тужиоца*“; друга, са гледишта „*туженог*“; а трећа, са гледишта суда. Но, ја мислим, да то и јесте она погрешка, која је и одвела то одељење Касационог Суда на странпутицу, јер се Касациони Суд ставио на гледиште *тужиоца* „*коме је главно, да се обезбеди, а лако ће се наплатити*“. Да је, пак, Касациони Суд одстранио и *тужиоца* и *туженога*, па стао на објективно гледиште — суда —, дошао би, по мом мишљењу, до са свим противног закључка, т. ј. да је „*главно — наплатити се*“, а са свим „*споредно — обезбедити се*“ пре тога. — „Обезбедити се“ само по себи значи нешто споредно, привремено, јер зависи од нечег другог и траје, докле и та друга „*главна ствар — наплата*“. „Обезбеђење“ без нечег другог, што је главно, као што је код новчаних потраживања, само потраживање и право наплате, не да се ни замислити.

Поред тога не стоји то, да је неопходно потребно, или да је опет довољно само предати тужбу у року прописаном §-ом 386., па да обезбеђење остане у сили, јер а) тужба се не мора дати, па ако тужени не тражи скинуће, обезбеђење и даље стоји, али не производи жељено дејство, и б) ако се баш тужба и да, али иста буде одбијена, обезбеђење се по захтеву туженога може скинути, дакле, опет се главни циљ, наплата, не постиже, ако тужба не буде основана. Једном речи, тужба за наплату као главна ствар може се замислити и може постојати и без обезбеђења као споредне ствари; а обезбеђење, као споредна ствар не може бити, нема егзистенције без тужбе за наплату.

Најзад, да наведем, шта о овоме пише наш одлични правник г. Ђор. Павловић на стр. 26. своје књиге „о обвезаностима и уговорима у опште“. Он вели: „Обвезаности, сматране по реду, по коме су изложене ствари, које су предмет њихов, или по реду, по коме се имају узети да су уговорене, деле се на обвезаности главне и споредне. *Ово је разликовање важно, јер ће се по њему одредити надлежност и степени јурисдикције.* Главне су обвезаности оне, које постоје саме по себи, и не следују из какве друге обвезаности; а споредне су обвезаности оне, које се представљају као следства, или као зависне од какве главне обвезаности. — *Тако на прилику при зајму, обвезност дужникова, да врати позајмљену суму, главна је; а дата залога или хипотека за обвезност истога зајма, чини обвезност споредну.* У опште узевши, судба ових споредних обвезности подчињена је судби главних, са којима су везане; оне с њима постоје и престају; и ако оне главне не важе, и споредне морају пасти“.

На основу онога што сам горе навео, да споредна ствар дели судбину главне ствари, морала би се по мишљењу одељења Касационог Суда „наплата“ управљати према „обезбеђењу“; те, ако би „обезбеђење“ ма којим начином пропало, онда само право наплате, само потраживање пропада. Да је то апсурдно, следује како из онога што горе наведох, тако баш и из тога, што само „обезбеђење“, као несамостална ствар, без испуњења обвезе, без наплате нема ни смисла ни разлога, јер да је главни циљ сваком тражењу испуњење обвезе т.ј. код новчаних тражбина наплата, неће нико спорити. —

Према свему овоме ја налазим, да је „наплата“ главно, а „обезбеђење“ споредно, и да се §. 39. грађ. пост. има у ономе смислу и применити, да „обезбеђење“ има ићи уз наплату, а не обрнуто; те, да према томе, суд, који само на основу §. 37. грађ.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

WWW.CJNILIB.RS

ност. одобри „обезбеђење“ није суд, који је донео одлуку о главној, већ суд, који је изузетно имао права решавати споредну ствар.

Ad. 2. — Кад, дакле, из горенаведеног излази, да суд, који је одобрио обезбеђење на основу §. 37. грађ. пост. самим тим не улази у сферу „*надлежних судова за пресуђење ствари*“, онда нема места ни примени §. 46. грађ. пост., који говори о „*више надлежних судова*“, јер овде суд „обезбеђења“ није никако надлежан за расправу главног спора, те да поверилац има право избора и односно њега.

Да најзад са неколико примера расветлим, до каквих би се резултата дошло применом погрешног мишљења одељења Касационог Суда.

II. трговац из Неготине дугује по облигацији J. трговцу из Београда 2000 динара. Облигација је издата у Смедереву, а плаћање јој је у Нишу. Са ма каквих разлога дужник неће да плати о року. J. на два дана после рока тражи у договору са M. обезбеђење на фиктивно примање II. код M. у 300 динара, а по том одмах и правда забрану и суд по разлозима одељења Касационог Суда осуђује туженога, ма да би иначе за то био надлежан нишки или неготински суд. Осуда постаје извршна, пре но што M-у протекне петнаесто-дневни рок по §. 385. грађ. пост., који благовремено јавља суду, да II. нема од њега никако примање.

Или, по меници, K. трговац, из Вуковара, дугује као акцептант Љ. трг. из Београда 500 фор. Меница је издата у Вуковару, а плаћање јој је у Пешти. Меница није о року плаћена из ма каквих разлога н. пр. за то, што дужник по земаљском закону има да истакне неке оправдане приговоре. K. долази послом у Београд, а поверилац Љ. тражи забрану на покретност, коју овај са собом носи. Суд одобрава забрану, полиција напише нешто ствари, а поверилац одмах код истог суда правда забрану и добија осуду, те тако дужника лишава *уговореног* права о надлежности суда пештанског.

Или поверилац са истом меницом не тражи забрану, већ тражи, да се дужник K. стави у судски притвор према §§. 410. и 411. грађ. пост., јер у Србији нема имања, Дужник K. на са-слушању изјављује, да у Србији заиста нема ни покретног ни непокретног имања, али да у Вуковару има и трговину и кућу, где се поверилац Љ. може и обезбедити и наплатити. Суд одобрава притвор, јер дужник не доказује, да има имања а дуг није доказима оповргнуо, ма да исти неће да призна, — а поверилац Љ. сутра дан тражи осуду код истог суда — београдског — и добија је.

Не изиграва ли се на овај начин и *изречна* воља уговорача и смисао закона? Уговорачи хоће и кажу једно, а намеће им се нешто друго. Закон изречно каже *само за обезбеђење надлежан* је суд места, где се покретна ствар налази, а то се другачије тумачи, па се у његову надлежност трпа и пресуђење спора.

Из ово неколико примера, види се, да се надлежност на основу разлога одељења Касационог Суда може увек изиграти, јер сваки суд по §. 37. грађ. пост. мора одобрити тражено обезбеђење, кад год поверилац само наведе, да се имање налази у кругу надлежности суда, без тражења доказа и без обзира на то, да ли је то занета тако или није.

А да је законодавац хтео, да се надлежност може одређивати по вољи овога или онога, он не би у §. 34. грађ. пост. одредио уговорену надлежност као меродавну, као и надлежност по месту домицила туженог лица у §. 28., и не би чинио разлику на надлежност суда за обезбеђење и надлежност за спор, већ би то све у једно спојио, пошто по разлозима реченог одељења Касационог Суда излази, да је то свеједно, јер је по §. 37. грађ. пост. сваки суд, који одобри обезбеђење (а то мора сваки суд учинити, кад се *наведе* да је имање у његовом округу) надлежан и за спор.

Са свега овога долазим до закључка, да је мишљење одељења Касационог Суда погрешно, и да суд, који би своју надлежност за пресуђење спора базирао само на §. 37. грађ. пост. није за то надлежан, већ само за обезбеђење, а за спор да је надлежан или суд домицила туженога (§. 28.) или места испуњења уговора, или места закључења уговора (§. 34.) осим посебних случајева из §§. 30., 32., 36., 40. 43. грађ. поступка.

Београд.

Раф. Финц, адвокат.

Да ли општински судови извиђају и суде „просто“ или „по закону?“

У Србији, сразмерно према броју грађана појединих општина, врло су честа појава спорови код општинских судова. Има општина, велико-варошких и варошица, где ови спорови „цветају“. Овде мислимо на спорове при-

ватно-правне природе или — да се послужимо обичним изразом — „грађанске“.

Шта је узрок, те се множе грађански спорови код општинских, као и у опште код других судова? — То би била занимљива студија за модерне правнике, али ми се задовољавамо за сада тиме, што ћемо рећи: да најважнију улогу у томе играју *материјални* (економски) и *морални односи* у нашем друштву. У осталом, за решење и схватање питања о умножавању или опадању приватних спорова код општинских судова, у многоме би допринели статистички подаци о томе, које, на жалост, ми за сада немамо ни „званичне“ ни „незваничне“.

Тражити данас вођење статистике о споровима код општинских судова, било би и сувише, кад још немамо довољне и детаљне статистике о споровима код првостепених судова.

Строго узев *једни исти узроци* утичу на развитак грађанских спорова, код првостепених судова и виших, као и код општинских судова с том разликом само, *што се множење спорова код ових последњих, потенцијује нашим општим економским опадањем.*

Док беху задруге у јеку код нашег народа, оне тада дејствоваху као јаке материјалне и моралне јединице, на општи ток нашег народног живота. Тада су појединци — управо „задружне старешине“ — заснивали извесне приватно-правне односе и обвезе, што но кажу „*на обрз и поштење*“, а према обичајном праву. Гаранција за испуњење ове или оне обвезе, био је тада морал ове или оне задружне „куће;“ а подлога, *привредна снага* такве задруге.

Формалности, при заснивању извесних приватно-правних односа, беху просте; а решавање спора, на случај сукоба у интересима, такође беше просто и у оној форми, како је то обичајно право утврдило. Тада је позајмице нпр. вршио „старешина“ у име своје задруге, код „старешине“ друге задруге — простим пријемом новца из руку у руке; а исто тако су и испуњене обвезе — простом предајом, што но кажу „у четир ока!“

Појмљиво је, зашто тада ови приватно-правни сукоби, беху реткост, према данашњим *честим* грађанским споровима. Исто тако може се разумети и то, зашто су

још ређи били спорови, при сукобима о предметима спора, мање вредности. Боље економско стање нашег народа, — у колико је ово одржавала установа задруге — и јачи морал, силно утицаху, да се оваки приватно-правни сукоби не појављују.

Данас тога више нема. Грађански спорови данас су честа појава код првостепених и код општинских судова.

Да се грађански спорови множе, од утицаја је — поред ова два снажна фактора (економско стање и морал) — и *модерно писано законодавство*, које условљава више и сложеније формалности, како при заснивању извесних правних односа, тако и при решавању спорова на случај сукоба у правним интересима.

Писано законодавство нормирало је у законским формулама све најважније функције правнога живота. Законодавство се труди, да и детаљније пропише начин и рад у заснивању ових или оних правних послова, као и у извршењу истих. Оно обухвата све правне односе личности према држави, државе према личности и личности према личности. И права и дужности законодавство своди на извесне формуле, кроз које је проткано начело за вршење овог или оног правног посла.

Па како се правни живот једног народа непрестано мења и развија, као живи организам, то је појмљиво, да се паралелно и законодавство једне државе мора развијати.

Ово гомилање нових закона за ове или оне правне функције народног живота, често, маси грађана, ствара тешкоћу у пречишћавању ових или оних правних принципа; а у извесним приликама ствара и збрку појмова. У колико су правни послови компликованији, у погледу законских формалности, у толико се пре могу појавити сукоби у правним интересима појединаца, ако се каква законска формалност при извесном правном послу изгубила из вида.

Исто тако и нејасност, двосмисленост, па често и нелогичност законодавчева, у извесним својим одредбама, такође могу *изазвати спорове*, јер се једна иста законска одредба може субјективно, — а често и тенденциозно — различито тумачити од стране лица, која су засновала извесне правне односе.

УНИВЕРЗИТЕТСКА
БИБЛИОТЕКА

WWW.UNIBS.RS

Ово гледиште у толико је више основано, кад имамо на уму и то: да често судови — нпр. првостепени и виши — дођу у сукобе, приликом примене и *различитог тумачења* неке законске одредбе. Па кад то чине људи „од закона“; људи, вични правним пословима, који располажу са правним знањем и рутином, — онда се у толико пре може замислити, да се оваке природе сукоби, могу изродити и код обичних грађана, као невичних законима.

Ну, како се општински часници — дакле и општинске судије — бирају обично из реда грађана, који се не баве правним пословима а често и из реда неписмених грађана, — онда је јасно за свакога и то, да решења и пресуде код општинских судова могу често изазивати поједине парничне стране, да се жале противу тих одлука надлежним властима.

Али како општински судови извиђају и суде и по извесним иступним кривицама, као и што суде, у кругу своје надлежности и по грађанским споровима, према §. 6 грађ. суд. пост. — то су услед тога и касирајуће власти подељене.

По жалбама противу пресуда и решења по иступним кривицама разматрају и касирају ове одлуке средске (полициске) власти; а по жалбама противу пресуда и решења у грађанским споровима, које изричу општински судови, — касирају првостепени судови, у лицу председника суда, или нарочито одређеног судије од стране овог, као што предвиђа први став §. 20. грађ. суд. пост.

Ова разматрања код првостепених судова нису ретка појава данас, па према томе, држимо, да ће интересовати нашу правничку публику питање, које истакосмо у овоме чланку.

И ако су спорови грађанске природе, по својој вредности, мањи од спорова, које извиђају првостепени и виши судови, — опет, често бива, да и ови могу бити компликовани у појединим конкретним случајима, тако, да и ови могу задавати каквом правнику озбиљна посла, па и тешкоће при решавању спорног питања.

За расправу неког грађанског спора, тражи се примена правних принципа и норма *једних и истих*, па било да је вредност спора на пр. од 22 дин., или да је од 5000 дин., само ако је правна основа једна и иста.

Тако, нпр. могу уговорачи закључити уговор о куповини и продаји извесне ствари, на једним истим начелима, да предвиде једне и исте погодбе; али, поред свега тога, не смета ништа, што ће вредност купљене ствари бити од 50 дин. или од 50.000 динара. Вредност спора само може утицати на надлежност суда према §. §. 6. и 27. грађ. суде. пост. Према томе, логички је закључак, да и *прим.на закона* у таквим конкретним случајима, *мора бити једна и иста.*

Ну да пређемо на ближе расправљање постављеног питања.

*

Нема сумње, да при појављеном каквом грађанском спору, општински судови — разуме се, ако су надлежни, да извиђају такав конкретни спор према §. 6. грађ. суд. пост., *морају имати извесног свог критеријума.* Тај „критеријум“ може бити или *обичајно право*, или *позитивно законодавство.*

Логичност, у истраживању грађанске истине, као и у погледу оцене доказа потребна је и у једном и у другом случају, па било да се правда изриче на основи обичајнога права, било на основи писаног закона.

Судија на основу доказних срестава, која су парничари истакли, изриче свој закључак — или суд — у колико је који парничар, у појављеном конкретном случају, доказао своје право

Са таког гледишта, ако пођемо, онда и пресуда или решење није ништа друго, до то што се у логици зове „*закључак*“. Решење или пресуда садрже дакле закључак суда о томе, у колико је која парнична страна доказала своје право у поједином конкретном случају, — „*премиама*“.

Премисе за такве закључке судија налази у доказима, које су парничне стране навеле, представиле.

Према томе *докази су најважнији елементи, за доношење закључка о појединим спорним питањима.* На овим „*елементима*“ оснива се пресуда или решење суда.

Ако су премисе — докази — тачни и истинити, онда по правилу и закључак *мора бити тачан, истинити.* То је по логици. Та логика, у основи, важи и у правосуђу. Али, не треба губити из вида ни тај факт, да су

доказна средства при закључцима у логици, врло разнолика; а у законодавству ова су нормирана извесним законским одредбама. Према томе, све оно, што би логика сматрала као доказ, не мора и законодавац то да сматра као доказно средство. У законодавству је принцип: да се у неком конкретном случају сматра као доказ оно, што је законодавац усвојио; а не и оно, што би могло бити логично, по општој логици.

Дакле, законодавац изриком наређује — прописује — шта сматра као доказ. То он чини, како у специјалним законцима, тако и у општим, па било да се ови закони односе на приватно-правне односе, било на јавне интересе.

Према овоме јасно је: да законодавац има своју „законску логику“; а мишљење човеково у опште има своју природну логику.

Ову природну логику, за разлику од логике, која веје у законику, правници називају „здравим разумом“.

Да ли дакле наши општински судови расправљају грађанске спорове — ми се ограничавамо само на ове спорове — на основу „здравог разума“ или на основу закона?

Да би на ово питање што јасније и тачније одговорили, потребно је, да се зауставимо на тумачењу законских одредаба, које се дотичу овог питања.

„Закон о устројству општинских власти“ — који сада постоји са неколиким изменама и допунама, а на основи закона од 24. Марта 1866. год., — веома је сиромашан у томе постављању начела, на основи којој би требали општински судови (а пређе „примирителни“) да суде. Тога се питања дотиче законодавац и то доста разбациано, поглавито у III. одељ. овог закона, који носи наслов „општински суд“.

Ну, поред свега тога у овом закону нећемо наћи позитивна и јасна одговора на ово питање т. ј. на какој основи треба да је суђење код општинских судова

Исто тако наш законодавац мало говори о суђењу код општинских судова у опште, у „законику о поступку судском у грађанским парницама“, а у глави првој, почев од § 6., па закључно до §. 24. истог законика.

Да ли општински судови суде на основу закона, или на основу „здраве памети“? — о томе се наш за-

конодавац у поменутом поступку нејасно изражава. О томе говори поглавито §. 13. грађ. суд. пост., а у одељку „поступање код општинских судова“.

Да проучимо из ближе овај §. 13.

За нас је у овом питању, за сад, најважнији први став овог § а. Он гласи:

„Општински судови примају тужбе и жалбе усмено и писмено, а одбране само усмено; саслушавају партичаре и сведоке јавно, извиђају парнице просто, поднете доказе оцењују, према њима ствар пресуђују и одмах пресуде исказују усмено и јавно, а пресуде своје извршују сами“.

Шта у овом тексту видимо?

Да судови општински при грађанским споровима, **„извиђају парнице просто“**; а **„поднете доказе оцењују“** и на основу ових — доказа — **„пресуђују“**.

С обзиром на мању вредност спорова, који се воде код општинских судова; с обзиром на општи задатак општинских власти, као и на сирему и број радне снаге у представништву општинске власти, — законодавац изриче генерални принцип: да се парнице *извиђају „просто“*.

(Свршиће се)

НАШИ ДОПИСИ

О српском језику.

Господине Уреднице,

Допустите ми, да се у нашем једином правничком листу дотакнем једног веома важног питања. То питање, по мојем скромном мишљењу, дубоко засјеца у српску правну науку. Требало би о њему непрестано расправљати, док се не изведе на чистац.

Тиче се нашега језика. Тиче се правничке номенклатуре, која нам још увијек зашине. Сваки пише, како мисли да је боље, а при том сви гријешимо. Морали бисмо настојати, да, по могућности, уведемо једнаке и праве изразе за сваки појам.

Ја ћу да отпочнем. Надам се, да ми нећете одбити гостопримство.

Први свој фишек морам да испалим на ваше друштво, на „Удружење јавнијех *правозаступника*“. Увјерен сам, да нећу оштетити фишек.

У 43. бр. прошлогодишњег *Бранковог Кола* познати српски научењак Јован Живановић написао је чланак о ријечима „посланик“ или „заступник“.

У Хрватској и у Славонији, па и код нас у Далмацији, ријеч „заступник“ постала је већ обична за народног представника, за онога, кога народ бира и шаље, да му буде представник, замјеник у законодавнијем тијелима. Та ријеч, на против, значи нешто са свијем друго, са свијем противно. У многијем законодавнијем тијелима има их, до душе, много, који су прави народни *заступници*, који тј. од својега народа *заступају* свако добро. Али пошто језик и политика нијесу два једнака појма, на то се не мора пазити.

По Вуковом речнику ријеч *заступати* значи *im Wege sein*, *obsto*: уклони се с видјела, не *заступај* ми. *Заступити* значи *in den Weg treten*, *obsisto*: златни ступци воду *заступили*. Владика Раде у својем, боговекијем језику написаном, *Горском Вијенцу* има и овај стих (650.): мјесец ми је сунце *заступио*.

„Кад би ријеч *заступник* — пише Живановић — у старословенском значила *der Vertreter*, јер то бисмо хтјели да значи члан сабора, онда бисмо ту ријеч могли у наш језик примити, али то не значи. Та је ријеч унесена из руског језика и тамо значи и *der Vertreter*. Ријеч *заступник*, по својем облику не противи се законима српске граматике, дакле има чисто српско обличје, али значење те ријечи противи се оному што бисмо ми хтјели да значи. У српском језику значи *заступник* онога, који *стоји кому на путу, који другога смета*, а *der Vertreter* српски гласи *замјеник* и та ријеч живи у народу. Ја мислим, да је једина коректна ријеч *српска* за члана саборскога „*посланик*“.

Примјери из народног говора, стих владике Рада и наука српског научењака, најбоље показују, колико гријешимо, кад ријеч *заступник* употребљавамо у досадашњем смислу. Па као што ријеч *заступник* не значи народног посланика, она никако не може бити добра ни за *правозаступника*. С тога је Јован Бошковић погријешно, што је у биоградском издању Вукова рјечника од године 1892. код ријечи *заступати* надао: *заступник, Vertreter Anwalt*.

Правозаступник, по правом, српском, значењу ријеч и *заступник*, значи са свијем противно оному, што бисмо ми хтјели да значи. Значи онога, који стоји на путу праву, који смета праву,

који *заступа* право. То може да буде једино право значење ријечи *правозаступник* према ријечима *грудобран* (што брани груди), *Србобран* (који или што брани Србе) итд. А ваљда ми нећемо да зовемо тако онога, којему је дужност, као и суцу, да брани право, а не од права! Тога, који брани право, као и судца, Французи зову *avocat*, Италијанци *avvocato*, Нијемци *Advocat*, Руси *адвокатъ*, Чеси *advocat* и др. Сви га, дакле, зову једнако и за тај појам употребљају исту основу. Па за што не бисмо са свијем попримили ту ријеч и ми Срби, кад је имају народи, који су далеко одмакли од нас? Боље је и туђа ријеч, а добра, него ли своја, а погрјешна.

Задар.

Д-р. Алекс Јб. Митровић.

ИЗ СУДНИЦЕ

I.

Вреди ли пред нашим законима ислеђење, које је над кривцем вршила страна власт?

(*Одлука оштите седнице Касационог Суда*).

Неки П. Ј. из Лесковца оптужује се, што је у 1894. год. у Пороју у Турској, са још неколико зликоваца, пресрео на путу једног инжињера, који је радио на турским железницама, одвео га у шуму и тамо држао све дотле, док помоћу писма, које је од инжињера изнудио, није добио од жене његове 7000 лира откупа, па га тада пустио и преко Бугарске у Србију пребегло.

На захтев турске власти он јој буде предат и тамо турска власт отвори над њиме крив. истрагу, где га инжињер позна као зликовачког арамбашу, а и сам оптужени призна дело потпуно пред турском влашћу у присуству и српског консула.

По свршеном ислеђењу турска власт преда оптуженог П. Ј. нашим властима, пославши у исто време и веран прешне целокупног свог ислеђења по овом делу.

Наша последна власт узме оптуженога на крив. пенит, и он порекне све што је пред турским властима признавао, тврдећи, како је тамо мучен, те је морао да призна дело које није учинио.

За овим последна власт, заједно са својим и ислеђењем турских власти спроведе оптуженога суду, тражећи да се казни

WWW.UNILIB.RS

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

по §. 246. крив. зак., но првостепени суд решењем својим, ослободи оптуженога стављања под суд, налазећи да нема доказа о постојању дела, пошто ислеђење вршено код турских власти о томе не може бити доказ, јер није вршено по прописима нашег крив. суд. поступка, а по §. 1. тога закона нико не може бити осуђен и кажњен за злочинства и преступљења, докле не буде његова кривица по правилима овога закона ислеђена.

Но по жалби иследне власти на ово решење, Касациони Суд поништио га је са разлога:

„Кад је актима чињеног ислеђења по овоме оптужењу код турских власти, коме је присуствовао и наш консул, утврђено у кругу своје надлежности постојање казнимог дела, које се извиђа и казни по званичној дужности, — онда је неоснован разлог суда, што негира рад иследне власти турске, но је суд требао по овом прикупљеном материјалу надлежне истражне власти, да оцени важност изнесених доказа по нашим законима, и да реши има ли места да се окривљени за ово дело стави под суд или не“.

На учињене противразлоге од стране првостепеног суда, општа седница Касационог Суда 30. XII. 1897. год. Бр. 9351. одржала је у важности примедбе свога одељења.

Саопштио
Жив. С. Ивковић.

Дневница, подвознина и селидбина чиновника.

(Решење опште седнице Главне Контроле).

Услед акта господина Министра Финансија од 10. Октобра 1897. године ПБр. 14.253., Главна Контрола је у својој општој седници узела у поновно разматрање своје објашњење чл. 12. закона о дневници, подвозници и селидбини чиновника, које је она донела 27. Августа 1897. Бр. 15.641., па упоређујући га како са чл. 12. тако и са осталим прописима тога закона нашла је, да је оно у основу противно томе закону, а нарочито пропису чл. 12., у коме је јасно одређено, како се има да рачуна подвозница, кад се путује мешовитим средствима.

По чл. 12. тога закона јасно је, да се у случајима, где се један део путовања учини железницом или паробродом, а други део сувим, први део исплаћује по тач. 1. и 2. чл. 7. а други део по тач. 1. и 2. чл. 9. ист. зак., дакле за сваки део путовања по на особ, као што је изречно казато у чл. 12. тога закона.

Да би оно још јасније било, излаже се овде и следећи пример:

Кад чиновник или државни службеник путује по званичном послу у Неготин, важиће до Радујевца вредност подвозне билете од Београда до Радујевца према врти, у коју спада чиновник или државни службеник, а од Радујевца до Неготина путовање плаћа се по километру.

Ако пак чиновник или државни службеник путује од Београда до Прокупља железничком линијом, онда се плаћа подвознина до Ниша по вредности возне карте или билете такође према врти, у коју спада чиновник или државни службеник, а од Ниша до Прокупља путовање плаћа се по километру.

Једино дакле ван железничке линије или ван воденог пута рачуна се пут по километру.

Ово исто важи и за селидбину државних чиновника или службеника, кад се премештају по потреби службе из једног места у друго, што је нарочито по чл. 15. поменутог закона предвиђено.

Према овоме објашњење опште седнице Главне Контроле од 27. Августа 1897. Бр. 15.641. у погледу поменутих законских прописа, као противно закону, овим се опозива.

Бр. 21.505. Из опште седнице Главне Контроле 19. Децембра 1897. у Београду.

В Е С Н И К

Народна Скупштина. Краљевским указом од 24. пр. месеца редовна Народна Скупштина, сазвана за 30. ист. мес. одложена је на основу чл. 77. Устава, чл. 78. изборног закона скупштинеког и трећег одеља чл. 113. о пословном реду у Народној Скупштини, за дан 24. Јуна 1898. године.

* * *

Нови правозаступници. Пошто су испунили услове по закону о правозаступницима, Министар правде поставио је за јавне правозаступнике: *г. Михаила Стојадиновића*, бив. председника првостепеног крушевачког суда, при томе суду; *г. Никољу М. Гачића*, бив. среског начелника, при шабачком првостепеном суду; *г. Тодора Радичевића*, судију првостепеног суда у пензији, при нишком првостепеном суду и *г. Василија Митића*, бив. среског начелника, при неготинском првостепеном суду.

* * *

Касациони Суд одредио је коцком судије за поједина своја одељења за 1898. Прво одељење састављају председник г. Стојан Вељковић и судије гг. Јован Д. Стефановић, Стеван Петковић, Лазар Поповић и Никола Петровић. У другом одељењу је председник г. Алекса С. Јовановић, а судије су гг. Илија Јагодић-Коста Радовановић, Паја Јанковић и Милан Јокеић; а у треће, одељењу председник је г. Арон Нинчић, а судије су гг. Драгутин Петровић, Димитрије Миловановић, Ђорђе Симић и Петар Чоловић

* * *

Апелациони Суд распоредио је коцком своја одељења за 1898. Прво одељење састављају преде. г. Милош Трпезић и судије гг. Божа Мутавић, Аврам Шокорац, Илија Филиповић и Милеасв Радивојевић. У другом одељењу председник је г. Стеван Вуковић, а судије су гг. Марко Ђорђевић, Анта Боди, Никола Каралић и Ђорђе Гинић.

ИСПРАВКА

У прошлом броју нашега листа (бр. 9. из 1897.), а у рае прави *Сукоб закона у међународном приватном праву*, поткрале су се три штампарске погрешке, које кваре смисао:

На стр. 116., у првом ступцу, 7-ми ред *одоздо* оштампано је: *не може да се захтева*, — а треба да стоји: *може да се захтева*.

На истој страни, у другом ступцу, 2-ги ред *одоздо* оштампано је: *они не могу имати*, — а треба да стоји: *они могу имати*.

На стр. 118. стубац други, у 22-ом и 23-ем реду *одоздо* оштампано је: „*локалнога закона који он може бити и не познаје*, — а треба да стоји: „*локалних закона које он и т. д.*

Молимо читаоце да ове исправке учине.

ПОЗИВ НА ПРЕТПЛАТУ И УПИС У ЧЛАНСТВО УДРУЖЕЊА

Са овим бројем почиње пета година „Бранича“. Прихватање нашег органа од стране српских правника и одзив, који је „Бранич“ нашао у сурадничтву наших одличних стручњака, јасан су доказ, да је покретање правничког листа била прека потреба. Одржање и проширење листа данас је не само потреба, која се сваким даном све јасније показује, него је и задаћа, за коју је заложена и част нашег удружења и част свију правника Срба. Зато с правом апелујемо на потпору свију правника српских, и оних у нашој ужој отачбини, као и оних ван граница Србије.

Правозаступници наши нарочито су дужни, да одрже свој орган и да њиме као представником српске правничке журналистике, уздигну и свој ред. Ми нашим колегама обраћамо нарочиту пажњу на ову обвезу, коју имају према своме органу, а другове своје по позиву, ван Србије, молимо, да у тежњи нашој на ширењу српске правне науке буду с нами солидарни.

Овом приликом позивамо *све наше другове у Србији*, који до сада то учинили нису, да се одмах упишу за редовне чланове правозаступничког удружења. Годишњи улог за редовне чланове износи 24 динара.

Ми позивамо и молимо *све остале правнике у Србији*, да се упишу за ванредне чланове удружења, а годишњи је улог 12 динара.

Сви *правозаступници и правници ван Србије* могу бити чланови удружења и ми их најусердније позивамо, да се у чланство упишу. Годишњи улог за њих износи 20 франака у злату или 20 круна.

Сви чланови удружења, редовни или ванредни, из Србије или ван Србије, добијају бесплатно орган друштвени „Бранич“, као и друга издања друштвена по нижој цени.

„Бранич“ излазиће 1. и 15. сваког месеца, у свескама од 2 до 2¹/₂ табака.

Претплата за нечланове стаје:

У Србији:	Ван Србије:
На годину . . . . . 15 дин.	Годишње . . . 20 фр. или круна
„ пола године . . . . . 8 „	Полугодишње 10 „ „ „
„ четврт године . . . . . 5 „	

Улоге и претплату у Београду прима благајник друштвени г. Димитрије Тадић, правозаступник, а у унутрашњости примају, у појединим местима, друштвени повереници.

Све поште у Србији и ван Србије примају претплату на наш лист.

Улози и претплата из места ван Србије, може се најподесније шиљати упутником.

Београд 1. Јануара 1897.

ОДБОР

Удружења јавних правозаступника у Србији.